

Govor poslanice u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH Azre Hadžiahmetović na sastanku Međunarodnog monetarnog fonda u okviru teme „Diskusija o prijedlozima za reformu i pitanjima upravljanja“

Den Haag, 05. februar 2010.

"Dozvolite mi na početku da izrazim zahvalnost na datoj mogućnosti da iznesemo svoje komentare vezane za dva posebno važna i povezana pitanja: finansijskih kapaciteta WBG i glasačke reforme (voice reform). Uvjerena sam da bi samo dvije godine ranije ova diskusija bila drugačija. Danas, u novim razvojnim okolnostima, moramo voditi računa o potrebi drugačijeg pristupa. Sa intenzivnijom globalizacijom i više međuzavisnosti, što zahtijeva više globalnog upravljanja, trebamo institucionalne mehanizme koji će tu koordinaciju učiniti kredibilnom i jakom. Može li na primjer WBG ne voditi računa o tome šta je važno za razvoj zemalja različitih razvojnih mogućnosti i ekonomskih performansi? Ili, hoće li IMF na primjer samo potpisivati čekove u vrijeme teškoća i pratiti da li su dobro potrošeni?

Cijenim važnim pomenuti potrebu ozbiljne reforme IMF i WBG kako bi ojačali legitimnost i efektivnost ovih institucija. U tom smislu se posebno važnim apostrofiraju ova dva pitanja koja su predmet današnje diskusije. Vašu pažnju željela bih skrenuti na tri prioriteta područja angažmana svih zemalja i potrebe osiguranja adekvatnih stimulusa za: rast produktivnosti, smanjenje siromaštva i smanjenje nejednakosti. Ključno pitanje vezano je za ograničene sposobnosti i fiskalne prostore za to. U tom smislu se i naglašava potreba povećanja kapitala, ali postavlja i pitanje: kakav paket?

Razmišljanja su, kao što znamo, različita, od toga da svjetska ekonomija izlazi iz krize i da ništa ne treba mijenjati, preko zahtjeva za institucionalnom reformom, do apela za povećanim kreditiranjem. Posebno se važnim čini i međuinstitucionalna veza WBG i IMF, važna zbog naglašene potrebe makroekonomske stabilnosti, ali i zahtjeva za brzim razvojem. Kako to pomiriti? Dodamo li tome i potrebu pažljive analize mogućeg rasta protekcionizma u uslovima ograničenih sredstava, nova arhitektura svjetskog finansijskog i trgovinskog sistema nameće se kao imperativ.

Uz međuinstitucionalnu vezu, vrijedi podsjetiti na još jednu. Znamo da je inicijalno finansijska kriza prerasla u socioekonomsku krizu. Ne treba zaboraviti da su banke te koje povezuju finansijski i realni sektor i da svaka redukcija kredita redukuje potrošnju koja, efektom multiplikatora, pogoršava ekonomske performanse. I zato je posebno važno osigurati instrumente za globalnu koordinaciju. Kako? Neosporno je da treba povećati kapital i finansijske kapacitete WBG. Ali, ono što je sporno jeste šta sa budućim jazom (gap). Da li problem riješiti generalno povećanjem kamatnih stopa ili diferencirano? U odgovoru na ova pitanja, treba posebno imati u vidu sljedeće: budžetske deficite, opasnost da u uslovima niže kamatne stope većina likvidnih sredstava ode u spekulativne investicije i opasnost da najveću cijenu rasta kamatnih stopa plate nerazvijene zemlje.

Posebnu pažnju zaslužuje pitanje zemalja srednjeg dohotka koje su dosegle *exposure limit*, kao što je slučaj sa BiH. Ograničeni kapaciteti potrošnje, limitiran rast potražnje, najviše pogođene dosadašnjim rastom kamatnih stopa, padom izvoza, glad za kapitalom pod povoljnim uslovima na dugi rok i potreba za investicijama koje će kreirati zaposlenost, samo su neka obilježja važna za razumijevanje ovog problema.

Odatle i odgovor: rast kapitala da, rast kamatnih stopa ne. U kontekstu ove teme, pomenimo da to zahtjeva i drugačiju ulogu na primjer IFC. Promjenjena priroda IFC angažmana podrazumijevala bi sljedeće: ne samo angažman u IDA zemljama, ne samo savjetodavna uloga (advisory services) već angažman u biznisu, ne samo fokus na banke već i u investicije koje generiraju rast i zaposlenost.

IFC mora imati anticikličnu politiku (countercyclical policy) i mora diferencirati *portfolio*. Kako to ponovno otvara pitanje cijene kapitala, vrijedi naglasiti potrebu selektivnog pristupa i diferenciranja i po roku i po *portfoliu*. Potreba za rastom kapitala i drugačijim pristupom, usko je vezana za glasačku reformu (voice reforms). Nova dinamička formula mora biti vezana za potrebu novog pristupa – od ekonomske težine u svjetskoj ekonomiji, koja predstavlja kombinaciju GDP, otvorenosti, međunarodnih rezervi i ekonomske varijabilnosti (economic variability), do doprinosa donorskih zemalja i doprinosa razvoju zemlje klijenta. Naravno, uz posebnu zaštitu za *Smallest Poor members*. Cijenim da će ovakvim modalitetima, zajednički problemi biti predmetom

zajedničkih rješenja, što će biti korak više u neophodnoj reformi sistema globalnog upravljanja.“ (kraj)